

Nr 652.

Av herr Widén m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 164, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 3 juni 1949 (nr 314) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv, så ock om fortsatt giltighet av samma lag, m. m.

I proposition nr 164 har Kungl. Maj:t bl. a. hemställt, att lagen angående bankaktiebolags kassareserv, vars giltighet utgår den 30 juni 1954, måtte förlängas ytterligare ett år samt att maximitalet för den i lagen definierade kassareserven skall höjas till 50 procent av bolagets förbindelser.

Vi delar departementschefens och de i ärendet hörda remissinstansernas mening, att möjligheterna att meddela föreskrifter om bankernas kassareserver är ett medel i den penningvårdande politikens tjänst, som under vissa omständigheter bör finnas att tillgå. Vi har därför intet att erinra mot att ifrågavarande lagstiftning ges förlängd giltighet.

Kassareservslagstiftningens betydelse för möjligheterna att bemästra en hotande situation på penning- och kreditmarknaden får inte överdrivas. Kassareservsbestämmelserna utgör intet universalmedel härvidlag utan måste kompletteras med andra kreditbegränsande åtgärder för att erforderlig effektivitet skall erhållas i penningpolitiken. Framför allt bör understrykas, att alla möjligheter att gå fram med frivilliga överenskommelser mellan riksbank och enskilda kreditinstitut noga tillvaratas.

Bland annat med hänsyn till det ovan berörda begränsade värdet i en kassareservslagstiftning anser vi, att det i propositionen föreslagna relationstalet mellan kassareserv och förbindelser — 50 procent — är för högt. För att skapa erforderlig rörelsefrihet för riksbanken synes dock det nu gällande relationstalet — 25 procent — böra något höjas. Vi föreslår, att det fastställs till 35 procent.

Vid remissbehandlingen har — bl. a. av bank- och fondinspektionen och Sparbankernas bankaktiebolag — framhållits att det är av vikt att man vid en eventuell tillämpning av lagen differentierar kassareservskravet alltefter de olika bankgruppernas in- och utlåningsstruktur ungefär på samma sätt som skett vid de frivilliga överenskommelserna. Dessa synpunkter bör enligt vår mening särskilt beaktas. Vi förutsätter därför, att vid den praktiska tillämpningen differentieringen av kassareservskvoten sker efter bankernas storlek och med all erforderlig hänsyn till de olika bankernas struktur.

I samma proposition har Kungl. Maj:t vidare hemställt, att den s. k. rän-teregleringslagen måtte förlängas ytterligare ett år eller till den 1 juli 1955.

Ifrågavarande lagstiftning, som tillkom på hösten 1951 och som är en fullmaktslag, har aldrig tillämpats.

Lagstiftningen mötte under den förberedande remissbehandlingen en stark kritik. Så gott som samtliga de hörda myndigheterna och organisationerna avstyrkte förslaget eller framförde allvarliga erinringar mot det samma under hänvisning till dess på väsentliga punkter outredda beskaftenhet. Bland de avstyrkande remissinstanserna märktes riksgäldsfullmäktige, bank- och fondinspektionen och sparbanksinspektionen. Även lagrådets majoritet avstyrkte lagstiftningen.

I den motion, som från vårt håll avlämnades i anslutning till att förslaget förelades riksdagen, framhölls bl. a. följande. De i lagen meddelade bestämmelserna kan påbjudas giltighet inte endast över hela fältet utan jämväl beträffande allenast viss person eller visst företag. Ingripanden av denna art kommer lätt att innebära administrativt godtycke, och rättssäkerheten löper risk att bli utsatt för kännbara påfrestningar. Varken bankofullmäktige eller departementschefen hade beaktat att, om lagstiftningen skall bli effektiv, den lätt leder till en *detaljreglerad kreditransonering* med därav åtföljande desorganisationstendenser på kreditmarknaden. Marknaden utanför de reguljära kreditinstituten skulle tillväxa, vilket skulle innebära en begränsning av bankernas möjligheter till ordinär långivning. Kreditmarknadens smidighet skulle försämrats och nystartade, expanderande och riskbetonade företag få svårare att låna. I motionen uttalades vidare, att en smidig kreditpolitik med en inom måttliga gränser rörlig ränta vore ett av vapnen i inflationskampen.

Vi är fortfarande av denna uppfattning. Vi anser därför, att förslaget om förlängning av ränteregleringslagen bör avvisas av riksdagen.

Det bör tilläggas, att lagrådet såväl föregående år som nu — enhälligt — uttalat, att någon förlängning av lagen icke borde ske.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslår vi,
att riksdagen måtte,

1. med ändring av vad Kungl. Maj:t föreslagit i proposition nr 164, besluta sådan lydelse av 1 § lagen angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv, att relationstalet mellan banks kassareserv och förbindelser fastställes till 35; samt

2. avslå det i proposition nr 164 innefattade förslaget om förlängning av ränteregleringslagen.

Stockholm den 31 mars 1954.

A. Widén.

N. Stenberg.

Carl Christenson,
Malmö.

C. W. Carlsson.

Erik Strandh.